

Joukkoliikenteen talousarvioesitykset vuodelle 2024

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta 17.08.2023 § 29
5582/02.02.00/2023

Valmistelijat / lisätiedot:
Kim Venesjärvi
puh. 044 718 5038
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi

Lautakunta hyväksyy joukkoliikennepäällikön esityksen.

Päätös Merkitään tiedoksi, että esittelijä korjasi seuraavat virheet esitystekstistä kokouksessa:
- Kuopion toimintakatearviotaulukossa oli vääriä lukuja TA2024 -sarakeessa. Toimintakulut -kohdassa oikea luku on 24 062 600 ja toimintakate -kohdassa -6 721 600
- Siilinjärven toimintakatearviotaulukossa oli vääriä lukuja Muutos 2023/2024 -sarakeessa. Toimintatuotot -kohdassa oikea luku on +5,0% ja toimintakate -kohdassa +6,3%.

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Esitys Esitän, että joukkoliikennelautakunta hyväksyy osaltaan joukkoliikenteen talousarvioesitykset vuodelle 2024. Jos esityksiin tulee muutoksia, tuodaan ne tiedoksi lautakunnalle

Selostus Kuopion ja Siilinjärven välinen yhteistoimintasopimus määrittelee joukkoliikennelautakunnan tehtäväksi laatia joukkoliikenteen talousarviot seuraavalle kalenterivuodelle. Alustavat talousarviot tulee toimittaa jäsenkunnille tiedoksi lokakuun loppuun mennessä ja hyväksytty talousarvio kyseisen vuoden tammikuun loppuun mennessä.

Joukkoliikenteen talousarvio sisältyy Kuopion kaupunkiympäristön palvelualueen talousarvioon. Kaupunkirakennelautakunnan tulee antaa talousarvioesityksensä ja keinot toimintakatetavoitteisiin pääsemiseksi 13.9.2023 mennessä. Kaupunkirakennelautakunta kokoontuu joko 23.8.2023 tai 13.9.2023 käsittelemään osaltaan talousarviota. Kuopion kaupunginjohtajan talousarvioesitys 2024 julkaistaan 5.10.2023 ja kaupunginhallitus antaa oman esityksensä 30.10.2023. Kaupunginvaltuusto kokoontuu päättämään veroprosenteista 13.11.2023 ja talousarviosta 27.11.2023. Käsittelyprosessin aikana muutokset esitykseen ovat mahdollisia.

Siilinjärvellä käsittely etenee normaalissa aikataulussa, jonka vuoksi tässä vaiheessa Siilinjärven joukkoliikenteen talousarviosta 2024 on käytettävissä vain karkea arvio.

Matkustus Vilku-liikenteessä

Paikallisliikenteen matkustajamäärä on kasvanut tänä vuonna (2023) +12,0 % tammi-kesäkuussa vuoteen 2019 verrattuna ja +21,7 % suurempi kuin vastaavana ajanjaksona vuonna 2022.

Hyvään matkustuskehitykseen ovat vaikuttaneet inflaation nouseminen ja yleisten kustannusten nousu, polttoaineen hinnan vaikutukset sekä yleisesti joukkoliikenteen positiivinen imago. Joukkoliikenteen matkustajamäärät ovat olleet kasvusuuntaisia edelleen lippuhintojen tarkistamisen 5.6.2023 jälkeen.

Kaupunkiliikenne	2019	2020	2021	2022
Linjat 1-40	7 003 751	4 968 633	5 586 357	7 019 208

Kaupunkiliikenne	2022	2023 (arvio +9 %)	2024 (arvio +5 %)
Arvio nousumäärien kehityksestä	7 019 208	7 650 000	8 000 000

Seutuliikenteessä matkustajamäärät ovat olleet suhteellisen tasaisia. Seutuliikenteessä matkustus on vielä vuoden 2019 vastaavaan ajankohtaan nähden jäljessä -9,0 %, mutta kasvua on ollut vuonna 2023 edellisen vuoden 2022 vastaavaan ajankohtaan tammi-toukokuu nähden +2,3 %.

Seutuliikenne (Vilkku, ei ELY)	2019	2020	2021	2022
Linjat 71-86	354 244	256 675	319 772	311 705

Seutuliikenteen matkustajamäärät ovat palautumassa hiljalleen. Kasvun odotetaan olevan samaa tasoa edelliseen vuoteen nähden.

Liikennöintikustannusten nousu näkyy molempien kuntien talousarvioesityksessä kohonneina menoina, mutta toisaalta lipputulokertymä näyttää hyvältä lippujen hinnoittelu-uudistuksen sekä lähimaksun käyttöönoton jälkeen lyhyellä aikavälillä tarkasteltuna.

Kuopio

Kuopion talousarviossa esitetyt tulot ja menot ovat koko toimivalta-aluetta (Kuopio ja Siilinjärvi) käsittäviä lukuja. Tämä helpottaa talousarvion laatimista ja seurantaa. Siilinjärven osuudet näkyvät talousarvion luvuissa tulojen ja menojen vähennyksinä.

Alla olevassa taulukossa luvut ovat Kuopion talousarviolukuja. Siilinjärven talousarvioluvut omana lukuna pykälätekstissä.

Henkilökuljetus ja joukkoliikenne TA 2024		
Koulu- ja esikoulukuljetukset		
	Tulot	Menot
Myyntituotot	5 200 000	
Palvelujen ostot		5 200 000
Yhteensä	5 200 000	5 200 000
Toimintakate		0
Joukkoliikenteen järjestäminen		
	Tulot	Menot
Myyntituotot	9 131 000	
Tuet ja avustukset	2 980 000	

Muut toimintatuotot	30 000	
Palvelujen ostot		18 264 000
Muut toimintakulut		598 600
Yhteensä	12 141 000	18 862 600
Toimintakate		6 721 600
Joukkoliikennelautakunta		
	Tulot	Menot
Toimintakulut		37 000

Koululaiskuljetuskustannukset

Koulu- ja esikoululaisten kuljetuskustannusten arvioidaan nousevan 10,6 % kuluvan vuoden talousarviosta mm. polttoaineiden hintojen noususta aiheutuneen liikennöintikustannusten nousun vuoksi.

Liikennöintikustannukset

Liikennöintikustannuksissa lisäkustannuksia syntyy sopimukseen sisältyvistä indeksitarkistuksista. Linja-autoliikenteen kokonaisindeksin kuukausivaihtelu on ollut kesäkuu 06/2022- kesäkuu 06/2023 välisenä aikana 115,4 ja 118 välillä. Liikennöintikustannusten korvauserusteisiin vaikuttaa mille kuukaudelle indeksin kolmen kuukauden tarkistusväli sattuu. Vaikka indeksin voimakas kasvuvauhti näyttäisi tasaantuneen (kesäkuu 06/2022- kesäkuu 06/2023 välisenä aikana -0,8 %) arvioidaan liikennöintikorvausten kasvavan arviolta 4,1 %.

Lipputulo

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Lipputulo	9 371 348	9 550 000	10 300 000

Kuluvana vuonna lipputulojen arvioidaan kertyvän 7,8 % enemmän kuin edellisenä vuonna.

Toimintakatearvio

	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot	16 151 000	17 341 000
Toimintakulut	22 393 000	23 567 000
Toimintakate	- 6 242 000	- 6 226 000

Valtionapu

Valtionapu vuodelle 2024 tulee MAL-sopimuksen perusteella, jossa on sovittu perusrahoituksen valtionavuksi 1,08 miljoonaa euroa sekä ilmastoperusteisen joukkoliikenteen valtionavuksi 1,0 miljoonaa euroa. Hallitusohjelmaan (2023) on kirjattu poistettavaksi harkinnanvarainen ilmastoperusteinen rahoitus. Tämä ilmastoperusteinen valtionapu on mukana edelleen talousarviossa tietoisesti hallittuna riskinä. Tavoitteena on saada valtion rahoitusta runkolinjaston jatkosuunnitteluun ja nykyisen runkolinjaston käyttöönottoon MAL-sopimuksen kautta. Tälle runkolinjaston jatkohankkeelle ja käyttöönotolle ei ole kirjattu talousarviossa mahdollisesti saatavaa rahoitusta. Ilmastoperusteinen ja runkolinjaston mahdolliset valtionavustukset kirjattaisiin myöhemmin toteumien mukaan.

Siilinjärvi

Siilinjärven talousarviossa joukkoliikenne on omana tulosalueena, jonka tehtävänä on edistää ja ylläpitää joukkoliikennepalveluja työ-, koulu- ja asiointiliikenteen tarpeisiin yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Joukkoliikenteen kuluihin sisältyvät liikennepalvelujen ostot, liikennöintikorvaukset ja yhteistoimintasopimuksen mukaiset joukkoliikenteen järjestämispalvelut. Lisäksi kustannukset sisältävät henkilöstökuluja joukkoliikennevastaavan työpanoksesta.

Toimintakatteen on arvioitu kasvavan kuluvan vuoden 2023 arviosta 7,8 %. Tuet ja avustukset arvioidaan pysyvän samalla tasolla kuin 2023. Kustannusten arvioidaan pysyvän kuluvan vuoden tasolla.

Lippituloja arvioidaan kertyvän noin 42,5 %. Matkustajamäärän arvioidaan edelleen kasvavan vuoden 2024 aikana vuoteen 2023 verrattuna.

Joukkoliikennepalvelut Siilinjärvi TA 2024		
	Tulot	Menot
Myyntituotot	990 000	
Sisäinen palvelujen myynti	180 000	
Tuet ja avustukset	150 000	
Palvelujen ostot		KK5 - 1 830 000 € MK3-5 – 456 000 € (uusi sopimus syksystä 2024) ELY – 64 620 € PALI – 260 000 € Viranomaistoiminta – 142 870 €
Muut toimintakulut (Vehkosuontien yksityistiemaksu)		2 040 €
Yhteensä	1 320 000	-2 755 530
Toimintakate	-1 435 530	

Toimintakatearvio	TA 2023	TA 2024	muutos 2023/2024
Toimintakulut	2 607 188	2 755 530	+ 5,6 %
Toimintatuotot	1 256 995	1 320 000	+ 4,1 %
Toimintakate	1 350 193	1 435 530	-7,8 %

Matkustus Siilinjärven talousarvioaraamissa olevilla vuoroilla

tammi-kesäkuu (1-6kk)	2019	2022	2023	muutos 2022/23
Kohde KK5, linjat 30-40	478 972	481 020	607 714	+ 26,3 %
Kohde MK3-5, linjat 42-48	71 000	68 904	71 581	+ 3,9 %
Kohde MK6, linja 61 Nilsiä	23 684	18 684	20 744	+ 11,0 %

Hallitusohjelmaan (2023) kirjattuja mahdollisia kustannusvaikutuksia

Hallitus jatkaisi suurimpien kaupunkiseutujen kanssa MAL -sopimusmenettelyä ja MAL sopimukset tultaisiin linkittämään osaksi valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa.

Hallitusohjelmakirjausten mukaan liikennepolttoainehinnat eivät nousisi hallituksen toimenpiteiden takia. Hallitus tulisi huomioimaan ja kompensoimaan jakeluvaihtoehtojen vaikutuksia pumppuhintoihin.

Hallitus jatkaisi toimia liikenteen päästöjen vähentämiseksi, kuten kaasu ja sähköautolatausverkoston kehittämistä ja käyttövoimamuutoksen helpottamista erityisesti raskaassa liikenteessä.

Hallitusohjelmassa kaupunkiseutuja kannustetaan yhdyskuntarakenteen tiivistämiseen, joukkoliikenteen, pyöräilyn ja kävelyn edistämiseen sekä segregaaation (eriytyminen) ehkäisemiseen.

Kuntien valtionapuun on hallitusohjelmaan 2023 kirjattu indeksijarru, joka on yksi prosenttiyksikköä per vuosi vuosille 2024-2027. Indeksijarrun vaikutusta on tässä vaiheessa vaikea vielä arvioida. Harkinnanvaraisten ilmastoperusteisten toimenpiteiden rahoitusta oltaisiin poistamassa. Tällä olisi vaikutuksia nykyisin saatuun miljoonan euron ilmastointiperusteiseen rahoitukseen. Toisaalta hallitusohjelmaan on kirjattu toimivaltaisia hyödyntäviä infrahankkeita, jotka ovat kehittämismomentilla ja MAL -hankkeissa mukana. Epäselvää on kuitenkin, mitä nuo kehittämismomentilla olevat hankkeet sisältävät ja miten nuo määrärahat kohdentuvat eri alueille. MAL -sopimus on tarkoitus jatkossa laatia pidempiaikaiseksi ja aidoksi kumppanuudeksi valtion ja kaupunkiseudun välille. MAL-sopimuskäytäntö tultaisiin kirjaamaan jatkossa lakiin yhteistyövelvoitteena.

MAL-sopimuksen päivittäminen on aloitettu Kuopion seudulla. Nykyisen sopimuksen tavoitetilaa ja toimepitepolkuja tarkistetaan ja täsmennetään kansainvälisiin, kansallisiin ja seudullisiin tavoitteisiin. Samalla tultaisiin asettamaan seuraavalle 12-vuotiskaudelle tavoitetilaksi vuosi 2035 ja sovittaisiin vuosille 2024-2027 ajoittuvista toimenpiteistä.

Talousarvioesityksiä selostetaan kokouksessa

Vaikutusten arviointi

Liitteet